

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 18 grudnia 2024 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Kazimierz Klugiewicz (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Zbigniew Puskarski

SSN Eugeniusz Wildowicz

w sprawie **R.K.**,

skazanego z art. 207 § 1a k.k. i art. 157 § 2 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k.,
po rozpoznaniu w Izbie Karnej na posiedzeniu w trybie art. 535 § 5 k.p.k.,
w dniu 18 grudnia 2024 r.

kasacji, wniesionej przez Prokuratora Generalnego na niekorzyść skazanego
od wyroku Sądu Okręgowego w Kielcach
z dnia 3 listopada 2023 r., sygn. akt IX Ka 1377/23,
zmieniającego wyrok Sądu Rejonowego w Kielcach
z dnia 18 kwietnia 2023 r., sygn. akt IX K 665/21,

**1. uchyla pkt I zaskarżonego wyroku w części uchylającej
orzeczenie o oddaniu skazanego pod dozór kuratora (pkt V wyroku
Sądu Rejonowego w Kielcach);**

**2. wydatkami postępowania kasacyjnego obciąża Skarb
Państwa.**

Zbigniew Puskarski

Kazimierz Klugiewicz

Eugeniusz Wildowicz

UZASADNIENIE

R.K. został oskarżony o to, że: w okresie od 2019 r. daty bliżej nieustalonej do 25 lutego 2021 r. w K., woj. [...], znęcał się fizycznie i psychicznie nad matką H.K., będącą osobą nieporadną ze względu na wiek oraz stan psychiczny, poprzez wszczynanie awantur pod wpływem alkoholu, znieważanie słowami wulgarnymi i obelżywymi, zakłócanie spoczynku nocnego i czasu odpoczynku, wywoływanie niepokoju i strachu oraz grożenie pozbawieniem życia i zdrowia, co wzbudzało w pokrzywdzonej uzasadnioną obawę spełnienia gróźb, a w dniu 25 lutego 2021 r. uderzył pokrzywdzoną pięścią w czoło oraz dusił za szyję po jej upadku, czym spowodował sińca z otarciem naskórka skutkującego naruszeniem czynności narządów jej ciała na okres czasu nie przekraczający 7 dni, tj. o występki z art. 207 § 1a k.k. i art. 157 § 2 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k.

Sąd Rejonowy w Kielcach wyrokiem z dnia 18 kwietnia 2023 r. o sygn. akt IX K 665/21:

- I. oskarżonego R.K. uznał za winnego popełnienia zarzucanego mu przestępstwa z tym, że ustalił, iż spowodował on u pokrzywdzonej siniec z otarciem naskórka na głowie, co stanowi przestępstwo z art. 207 § 1a k.k. i art. 157 § 2 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k. i za to na podstawie art. 207 § 1a k.k. w zw. z art. 11 § 3 k.k. wymierzył mu karę 10 miesięcy pozbawienia wolności;
- II. na podstawie art. 69 § 1 i 2 k.k. i art. 70 § 2 k.k. wykonanie orzeczonej wobec oskarżonego R.K. kary pozbawienia wolności warunkowo zawiesił na okres 2 lat próby;
- III. na podstawie art. 72 § 1 pkt 5 k.k. zobowiązał oskarżonego R.K. do powstrzymania się od nadużywania alkoholu;
- IV. na podstawie art. 72 § 1 pkt 6b k.k. zobowiązał oskarżonego R.K. do uczestnictwa w oddziaływaniach korekcyjno-edukacyjnych;
- V. na podstawie art. 73 § 2 k.k. oddał oskarżonego R.K. pod dozór kuratora.

Od powyższego wyroku apelację wniósł oskarżony oraz jego obrońca.

Od wyroku Sądu odwoławczego kasację wniósł Prokurator Generalny, który zaskarżając ww. orzeczenie w punkcie I, w części zmieniającej orzeczenie Sądu I instancji poprzez uchylenie rozstrzygnięcia z punktu V, na niekorzyść oskarżonego R.K., podniósł zarzut rażącego i mającego istotny wpływ na treść wyroku naruszenia

przepisu prawa materialnego – art. 73 § 2 k.k., polegającego na uchyleniu w toku kontroli odwoławczej w stosunku do oskarżonego R.K. orzeczenia o oddaniu go pod dozór kuratora, mimo zaaprobowania wyroku Sądu I instancji w zakresie orzekającym o uznaniu ww. oskarżonego za winnego popełnienia czynu z art. 207 § 1a k.k. i art. 157 § 2 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k. na szkodę osoby wspólnie z nim zamieszkującej, co implikowało konieczność utrzymania w mocy orzeczenia o dozorze, do czego doszło na skutek wyrażenia przez Sąd odwoławczy błędnego poglądu, że śmierć pokrzywdzonej w toku postępowania międzyinstancyjnego zdezaktualizowała celowość oddania oskarżonego pod dozór, podczas gdy dla oceny w tym zakresie istotny był stan w czasie popełnienia przestępstwa a nie wyrokowania.

Wniósł o uchylenie wyroku Sądu Okręgowego w Kielcach w zaskarżonej części.

Sąd Najwyższy rozważył, co następuje.

Kasacja jest oczywiście zasadna, co uprawniało do jej rozpoznania na posiedzeniu w trybie art. 535 § 5 k.p.k.

W przypadku zastosowania instytucji warunkowego zawieszenia kary, zgodnie z art. 73 § 2 k.k., dozór kuratora jest obowiązkowy m.in. wobec sprawcy, który popełnił przestępstwo z użyciem przemocy na szkodę osoby wspólnie zamieszkującej, a niewątpliwie za tego rodzaju przestępstwo skazano R.K. w niniejszej sprawie. Z orzecznictwie Sądu Najwyższego wskazuje się, że „dozór stosowany w przypadku warunkowego zawieszenia wykonania kary jest obowiązkowy wobec młodocianego sprawcy przestępstwa umyślnego, sprawcy określonego w art. 64 § 2 k.k., a także wobec sprawcy przestępstwa popełnionego w związku z zaburzeniami preferencji seksualnych oraz sprawcy, który popełnił przestępstwo z użyciem przemocy na szkodę osoby wspólnie zamieszkującej. Odnosząc się do ostatniej z wyżej wymienionych przesłanek obligatoryjnego dozoru należy nadto przypomnieć, że dla oceny jej zaktualizowania się na gruncie konkretnej sprawy istotny jest stan występujący w czasie popełnienia przestępstwa, a nie w momencie wyrokowania” (*wyrok Sądu Najwyższego z dnia 22 czerwca 2023 r., V KK 560/22, LEX nr 3581521*).

W jednym z wcześniejszych orzeczeń Sąd Najwyższy stwierdził, że za przyjętym stanowiskiem przemawia szereg argumentów, w tym:

„- treść przepisu art. 73 § 2 k.k., która przy wykładni językowej sugeruje, iż chodzi o osobę wspólnie zamieszkującą ze sprawcą w czasie popełnienia przestępstwa, zwłaszcza że ustawodawca przepis ten zredagowałby inaczej, gdyby chodziło o inny czas wspólnego zamieszkiwania tych osób,

- potrzeba tożsamego rozumienia na gruncie tej samej ustawy pojęcia „osoba wspólnie zamieszkująca ze sprawcą”, przy uwzględnieniu treści przepisu art. 157 § 4 k.k., który interpretowany jest w ten sposób, że publicznoskargowy tryb ścigania przestępstwa z art. 157 § 2 lub § 3 k.k. ma zastosowanie w przypadku, gdy pokrzywdzonym jest osoba najbliższa wspólnie zamieszkująca ze sprawcą w chwili czynu (*wyrok Sądu Najwyższego z dnia 8 marca 2018 r., V KK 328/17, OSNK 2018, z. 6, poz. 45*). Zatem nie ma w tym wypadku znaczenia fakt późniejszej zmiany tego stanu rzeczy,

- potrzeba przeciwdziałania instrumentalnemu zachowaniu sprawcy, który w celu uniknięcia dłuższego okresu próby i dozoru mógłby tylko na czas wyrokowania zmienić miejsce zamieszkania, chociaż i wtedy wskazane byłoby kontrolowanie jego zachowania wobec osoby pokrzywdzonej, z którą często nadal będzie miał kontakty, np. z uwagi na wspólne sprawy wynikające z więzi rodzinnej,

- celowość kontrolowania funkcjonowania sprawcy w otoczeniu, w tym jego zachowania wobec innych niż pokrzywdzony osób wspólnie zamieszkujących w sytuacji, gdy charakter przestępstwa wskazuje na negatywne, kryminogenne cechy charakteru sprawcy (...)” (*wyrok Sądu Najwyższego z dnia 28 lipca 2020 r., V KK 370/19, LEX nr 3217468*).

Podzielając powyższe zapatrywanie na gruncie niniejszej sprawy stwierdzić należy, że przy zaaprobowaniu przypisania sprawstwa i winy R.K. w zakresie przypisanego mu przez Sąd I instancji przestępstwa wyczerpującego m.in. dyspozycję art. 207 § 1a k.k. i warunkowego zawieszenia wykonania orzeczonej wobec niego kary pozbawienia wolności, nie było dopuszczalne uchylene orzeczenia o dozorcze kuratora, nawet w przypadku śmierci pokrzywdzonej, z którą zamieszkiwał skazany.

Z tych względów konieczne stało się uchylenie pkt I wyroku Sądu *ad quem* w części dotyczącej uchylenia pkt. V wyroku Sądu I instancji, zawierającego rozstrzygnięcie o oddaniu R.K. pod dozór kuratora w okresie próby.

Mając na uwadze powyższe rozważania, Sąd Najwyższy orzekł jak w wyroku.

Zbigniew Puskarski Kazimierz Klugiewicz Eugeniusz Wildowicz

[WB]

r.g.